

Vastuulliset johtamiskäytännöt pienissä yrityksissä – vuorovaikutteisia ja osallistavia

27.3.2023

Pienet yritykset ovat pitkään olleet suuryritysten varjossa yritysvastuuta koskevissa keskusteluissa. Vaikka kiinnostus pienten yritysten yritysvastuuta kohtaan on viime vuosina lisääntynyt, on vastuullinen johtaminen pienissä yrityksissä edelleen melko vähän tutkittu alue. Johtamistutkimus on myös perinteisesti ollut hyvin johtajakeskeistä, tutkimuksissa on keskitytty yksittäiseen johtajaan, tyypillisesti johtajan ominaisuuksiin ja käyttäytymiseen. Erityisesti pienten yritysten johtamistutkimuksessa huomio kohdistetaan usein nimenomaan omistajayrittäjän ominaisuuksiin tai arvoihin. Uudempi tutkimus on kuitenkin nostanut esiin tarvetta nykyaikaiselle näkemykselle yrittäjyydestä, jossa korostetaan siirtymistä kohti johtajuutta, jonka avulla edistetään sidosryhmien etuja niin yrityksen sisällä kuin sen ulkopuolellakin (Audretsch & Tamvada, 2022).

Vastuullista johtajuutta on niin tutkimuksessa kuin arkikielessäkin määritelty monella tavalla. Yksi tapa hahmottaa vastuullinen johtaminen on käsittää se ennen kaikkea sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien väliseksi vuorovaikutukseksi, joka perustuu yhteiseen visioon, etiikkaan ja arvoihin (Maak & Pless, 2006). Voidaankin ajatella, että vastuulliseen johtamiseen kuuluu tavoite palvella yrityksen erilaisia sidosryhmiä sekä keskittyä yrityksen sosiaaliseen vastuuseen (Waldman ym., 2020). Vastuullinen johtajuus taas tapahtuu erilaisten käytäntöjen kautta, jotka syntyvät, kehittyvät ja muuttuvat todellisuudeksi yrityksen jäsenille heidän jokapäiväisten kokemustensa kautta (Denis et al., 2010; Raelin, 2016).

Olemme kahdessa käynnissä olevassa hankkeessa (Pienet vastuulliset yritykset ja GreenGrow) olleet kiinnostuneita erityisesti pienten yritysten vastuullisuudesta. Hankkeiden aikana olemme huomanneet, että pienemmissä yrityksissä on jo yleistä ymmärrystä yritysvastuusta. Yrityksissä on kuitenkin hyvin moninaisia ja

epämääräisiä näkemyksiä sen varsinaisesta sisällöstä. Vielä vähemmän yrityksillä on selkeitä strategioita vastuullisuuden johtamiseen – oli kyseessä sitten sisäisten tai ulkoisten sidosryhmien johtaminen.

Saadaksemme lisätietoa vastuullisen johtamisen käytännöistä tai niiden puutteista toteutimme 21 haastattelua pienissä eteläpohjalaisissa yrityksissä. Haastattelut on toteutettu vuoden 2022 keväästä alkuvuoteen 2023. Haastattelujen purkaminen ja analysointi on vasta alkumetreillä, mutta olemme jo tehneet muutamia mielenkiintoisa havaintoja aineistosta. Erityisesti kiinnitimme huomioita, miten pienistä yrityksistä löytyi hyvin vuorovaikutteisia johtamiskäytäntöjä, kuten voi havaita seuraavista johtajien kommenteista:

”Kaikkia eri ehdotuksia paljonkin tulee. Niitä sit käydään yhdessä läpi, että mitkä on toteuttamiskelpoisia, että jos ne auttaa tuotannon tekemistä, niin totta kai niitä sitten.””Aika paljon ideoita tulee työntekijöiltä. Oon koittanut käyttää sitä, että jokainen on tuotekehittäjä ja jokainen on menetelmäkehittäjä. Yleensä niiltä jotka sitä työtä tekee, niin parhaat ideat tulee.””No meillä on aika avointa, että kaikkia kuunnellaan ja kaikista asioista keskustellaan””Että tavallaan kaikki pystyis ottaan kantaa ja kertoon asioita”

Näyttää siltä, että pienissä yrityksissä johtamiskäytännöt ovat hyvin vuorovaikutteisia ja koko työyhteisöä osallistavia. Voidaankin miettiä, pitäisikö vastuullisen johtamisen keskustelussa vaihtaa katsantokanta täysin päälaelleen eli sen sijaan, että pienet yritykset pyrkisivät soveltamaan isojen yritysten vastuullisuuskäytäntöjä, voisivatko isot yritykset benchmarkata pienten yritysten johtamiskäytäntöjä?

Emilia Kangas, KTT, Yliopettaja (organisaatioiden johtaminen ja kehittäminen)
SeAMK

Annukka Koivuranta, YTM, Asiantuntija, TKI
SeAMK

Artikkeli on osa sekä Pienet vastuulliset yritykset – vastuullisuudesta kilpailukykyä koronan jälkeen -hanketta että GreenGrow – pk-yritysten vihreän ja inklusiivisen kasvun tukeminen Etelä-Pohjanmaalla-hanketta. Hankkeet ovat Euroopan unionin osarahoittamia ja rahoitetaan REACT-EU-välineen määrärahoista osana Euroopan unionin COVID-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia. Kirjoittajat työskentelevät hankkeissa asiantuntijoina. Alustavia tuloksia haastatteluista on myös esitelty Vastuullisen liiketoiminnan tutkimuspäivillä 15.3.2023.